

KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ BAĞLAMINDA YAŞAM MEMNUNİYETİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA¹

Metin SAYGILI

*Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme, Üretim Yönetimi ve Pazarlama, Doktora Öğrencisi,
mtnsaygili@gmail.com*

Ömer Alperen ONAY

*Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme, Yönetim ve Organizasyon, Yüksek Lisans Öğrencisi,
alperenonay@hotmail.com*

Mustafa AYHAN

*Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Doktora Öğrencisi,
musayhan@hotmail.com*

ÖZ

Bu araştırma, yaşam memnuniyetinin kişilik özellikleri (A ve B Tipi) açısından incelemesi amacıyla yürütülmüştür. Bu amaçla araştırma, Türkiye’de bir kamu üniversitesinde öğrenim görmekte olan öğrenciler üzerinde araştırma yapılmış ve yaşam memnuniyetinin kişilik özellikleri açısından farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir. Ayrıca araştırmada genel olarak kamu hizmetlerinden memnuniyet ve mutluluk kaynağı olan değerler kişilik özellikleri açısından değerlendirilmiştir. Araştırma konusuna ilişkin yapılan literatür taramasında kişilik özellikleri ile yaşam memnuniyetinin birlikte ele alındığı yeterli sayıda çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu yönüyle araştırmanın hem literatüre hem de bu alanda çalışan akademisyen ve uygulamacılara önemli bir katkısının olacağı düşünülmektedir.

Araştırma nicel araştırma yöntemine göre desenlenmiş bir araştırmadır. Bu araştırmada veri toplamak amacıyla yüz yüze anket tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırmada, yaşam memnuniyetini ölçmek amacıyla Lavalley ve diğerleri (2007) tarafından geliştirilen ve Türkçe uyarlaması Akın ve Yalnız (2015) tarafından yapılan “Yaşam Memnuniyeti Ölçeği” kullanılmıştır. A ve B tipi kişilik özelliklerinin belirlenmesi amacı ile ise Bortner (1966) tarafından geliştirilen iki uçlu ve 8 dereceli Likert tipi ölçeğin, 7 maddelik kısa formu kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma evrenini bir kamu üniversitesinin 2016-2017 akademik yılında öğrenim görmekte olan işletme fakültesi öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya ilişkin verilerin elde edilmesi için kolayda örnekleme yöntemi benimsenerek, yüz yüze anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. 324 katılımcıdan elde edilen veriler SPSS 21.0 istatistikî analiz paket programında analize tabi tutulmuştur. Araştırmada, örneklemin genel özelliklerini ortaya koymak amacıyla tanımlayıcı istatistiklerden; yaşam memnuniyetinin A ve B tipi kişilik özellikleri bakımından farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymak amacıyla da Bağımsız Örneklem t-Testinden yararlanılmıştır.

Yaşam memnuniyetinin kişilik özellikleri açısından incelenmesi amacıyla yürütülen bu çalışmada, Bağımsız Örneklem t-Testi yapılarak yaşam memnuniyetinin kişilik özelliklerine göre farklılık gösterip göstermediği belirlenmeye çalışılmıştır. Analiz sonuçları, yaşam memnuniyeti açısından A ve B tipi kişilik özellikleri arasında istatistikî açıdan anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir ($p<0,05$). Yaşam memnuniyeti ortalamaları değerlendirildiğinde ise A tipi kişilik özelliğine sahip olan bireylerin yaşam memnuniyeti ortalamaları B tipi kişilik özelliğine sahip bireylerin yaşama memnuniyeti ortalamalarına görece daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kişilik Özellikleri, Yaşam Memnuniyeti, A-B Tipi Kişilik

¹ Bu makale, 1. Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Öğrenci Kongresi’nde sunulan “Yaşam Memnuniyetinin Kişilik Özellikleri Açısından İncelenmesi” isimli bildirinin genişletilmiş halidir.

STUDY ON LIFE SATISFACTION IN THE CONTEXT OF PERSONALITY TRAITS

ABSTRACT

In this study, it is aimed to investigate the satisfaction with life in terms of personality types (Type A and B). In this respect, university students who receive education in a public university in Turkey were taken as target audience and investigated whether the satisfaction with life differs in terms of personality traits. Reviewing the existing literature, it is seen that there has not been many studies conducted that look into personality traits and its relation to satisfaction with life. On that sense, it is thought that this study would be a contribution to both academics and practitioners who conduct studies on the field.

This study was designed as quantitative research; the data collected using face to face survey methods. In order to scale the satisfaction with life, "Satisfaction with Life Scale" which was developed by Lavalley and the others (2007) and adapted to Turkish by Akin and Yalnız (2015) has been used in this study. With the aim of determining the personality types (Type A and B), 7 points adopted from the short form of the double-barrelled and 8 degrees Likert scale which was developed by Bortner (1966). The target population of the study consists of the students who receive business education in a public university in 2016-2017. In this study, using convenience sampling method, the data have been gathered from a face to face survey. Data collected from the survey of 324 participants has been tested with SPSS 21.0 statistical analysis software. In this study, descriptive statistics have been used in order to indicate the general features of the sample group; Independent Sample t-Test was performed in order to indicate the satisfaction with life in terms of personality types (Type A-B).

In this study which was conducted to investigate the satisfaction with life in terms of personality traits, independent sample group t-test was performed in order to determine whether the satisfaction with life differs in terms of personality traits. The results of the findings reveal that there is statistically a meaningful distinction between Type A and Type B personalities in terms of satisfaction with life ($p<0,05$).

When evaluating the average of satisfaction with life, in the result we see that Type A personalities' average of satisfaction is comparatively higher than the Type B personalities satisfaction with life.

Keywords: Personality Traits, Life Satisfaction, Type-A and Type-B Personality

1.GİRİŞ

Yaşam memnuniyetine ilişkin olarak yapılan araştırmalara ve tanımlamalara bakıldığında yaşam memnuniyeti kavramının yaşam tatmini kavramı ile eş anlamlı olarak kullanıldığı söz konusu bu iki kavramın anlam ve içerik bakımından benzer olarak değerlendirildiği görülmektedir. Literatürde yer alan mutluluk, memnuniyet ve yaşam tatmini konuları eski zamanlardan beri incelenmekte ve Aristo'nun sormuş olduğu "insan nasıl mutlu olur"? Sorusunun cevabı aranmaya devam etmektedir. 19. yüz yılın başlarında psikoloji alanında olumsuz duygular hakkında araştırmalar ön plandayken, olumlu duygular arka plana itilmiştir. 1980'li yıllara gelindiğinde ise pozitif psikolojinin gelişimiyle beraber memnuniyet, tatmin ve mutluluk konularına ilişkin olarak daha fazla çalışma yapılmaya başlanmış ve bunun beraberinde de literatürde yaşam memnuniyeti konusunun ilişkin yapılan araştırmalarda her geçen gün artmaya devam etmektedir. Yaşam memnuniyeti bir tür öznel iyi olma durumu olarak açıklanabilir. Öznel iyi olma, bedensel, zihinsel ve duygusal bileşenlerden oluşan tatmin halidir.

Bireylerin yaşam doyumunun, memnuniyeti üzerinde pek çok değişkenin etkisinin varlığından söz edilebilir (Karatekin, 2013). Yaşam tatmini(memnuniyeti); "bireyin kendi seçtiği kriterlere göre yaşamının niteliği hakkındaki genel değerlendirmesi olarak ele alınmaktadır." (Ülker, Tümlü ve Receptoğlu, 2013). Yüksek yaşam memnuniyeti, bireylerin elde etmek istediği bir olgu olarak tanımlamak yanlış olmaz. Yaşam memnuniyetini etkileyen birçok kriterden söz etmek mümkündür. Başlıca kriterler arasında kültür, sosyal ilişkiler, sağlık ve demografik faktörler sayılmaktadır. Bu kriterlerin bireyden bireye ne düzeyde değiştiği önem arz etmekle birlikte genel olarak bu kriterlerin önemli olduğu söylenebilir.

Çalışmada Türkiye de bir kamu üniversitesinde okuyan öğrencilerin yaşam memnuniyeti seviyelerinin kişilik tipleri bakımından karşılaştırıldığında hangi kişilik tipinin özelliklerini gösteren öğrencilerin yaşamlarından daha fazla mutlu olduğu, tatmin elde ettikleri saptanmaya çalışılmıştır.

2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Çalışmanın bu bölümünde yaşam memnuniyeti ve kişilik özellikleri kavramları ele alınmıştır. Kavramlara ilişkin bilgi izleyen kısımda verilmektedir.

2.1.Yaşam Memnuniyeti

Yaşam memnuniyeti, bireyin iş haricindeki yaşamı hakkındaki duygusal ve zihinsel tepkisi sonucunda kendini gösteren bir duygu durumudur. Yaşam memnuniyeti kavramı; “ *Bireyin hayatını bir bütün olarak ele aldığı anda yaşam kalitesini ne düzeyde olumlu değerlendirdiğinin derecesidir. Bir başka deyişle bireyin yaşadığı hayattan ne kadar memnun olduğunu gösterir.*” (Veenhoven, 1996).

Bir başka tanıma göre ise; “Yaşam memnuniyeti “insanların yaşama bakışları, yaşama ait beklentileri ve bunun karşılama düzeylerinin neden olduğu psikolojik iyi olma halidir” (Akın ve Yalnız, 2015). Bireyin yaşam memnuniyetini etkileyen olumlu ve olumsuz birçok etkenin varlığından söz etmek mümkündür. “Suç korkusu” ve “gelecek kaygısı” gibi bazı olumsuz duyguların şiddet düzeyiyle orantılı olarak kişinin yaşam memnuniyetine etkisi de bu duruma örnek gösterilebilmektedir. (Dayhoff, 2000).

Yaşam memnuniyeti, bireyin hayata dair beklentileri ile sahip olduklarının karşılaştırılması sonucunda ortaya çıkan farkın düzeyidir. Bireyin hayatı ile beklentilerinin ne düzeyde örtüştüğünü gösterir. Yaşam memnuniyeti genel anlamda; belirli bir zaman dilimiyle alakalı olmayıp, tüm yaşamı kapsamaktadır. Yaşam memnuniyeti gerçek durumdan ziyade algıdan kaynaklanır. Bireyin yaşamının belli bir anında yaşadığı doyum veya hoşnutluk yaşam memnuniyeti olarak algılanmamalıdır. O sadece belli bir ana özgü yaşanmış duygu durumudur. Yaşam memnuniyeti, denildiğinde anlık değil uzun vadeli, yaşamın tümüne yönelik bir iyi olma ve esenlik algılanmalıdır. Belirli bir kalitede ve uzun ömürlü heyecansal durumdan söz edilebildiği durumda yaşam memnuniyetinden söz edilebilir. Yaşam memnuniyetini bireyin beklentilerini ne düzeyde karşılama imkanı bulduğuyla yakın bir ilişki içindedir. Bireyin eğitim seviyesinde artış meydana geldikçe algıları gelişmekte, algıları geliştikçe de olumsuzlukları fark etme yetisi de gelişmektedir. Olumsuzlukların farkında olma düzeyi arttıkça bireyin yaşam memnuniyeti de düşmektedir.

Yaşam memnuniyeti ilk olarak 1960’larda anketler aracılığıyla incelenmeye başlamış ancak son zamanlarda popüler olarak bilimsel incelemenin konusu haline gelmiştir. Bugün yaşam memnuniyeti üzerine sosyoloji, psikoloji ve sosyal psikoloji alanında çalışmalar sürdürülmektedir. (Die, 2004) Yaşam memnuniyetini, etkileyen belirleyici faktörler arasında yaş, stres düzeyi, fiziksel sağlık durumu, yaşam koşulları, sosyo-ekonomik koşullar ve kişilik özellikleri gibi birçok farklı değişken rol oynamaktadır (Güler ve Emeç, 2006). Literatürü incelediğimizde yaşam memnuniyetini, mutluluk ve öznel iyi oluşla ilişkilendiren çalışmalar söz konusudur. Bu kapsamda yürütülen bir çalışmada, mutlulukla ilişkili tanımlarda üç bileşenin ön plana çıktığı belirtilmiştir. Bunların ilki olumlu duyguların yaşanma sıklığı, ikincisi olumsuz duyguların yaşanma sıklığı, üçüncüsü ise yaşam doyumudur (Sapmaz ve Doğan, 2012; Akt. Akın ve Yalnız, 2015). Ayrıca anlamlı bir yaşama sahip olma, yaşamdan zevk alma, yaşamdaki uğraşının fazla olması gibi faktörlerin yaşam memnuniyeti ile ilişkili olduğu görülmüştür (Peterson, Park & Seligman 2005:31).

Yaşam memnuniyetini etkileyen pek çok faktör olduğundan literatürdeki çalışmalarda yaşam memnuniyetini farklı kriterler ile sınırlanarak veya belli bir alanda daraltarak ölçme yoluna gidenler olduğu gibi yaşam memnuniyetinin farklı değişkenler ile ilişkisini incelendiği görülmüştür. Kurt, Beyaztaş ve Erkol (2010) yaptıkları çalışmada yaşlıların sorunları ve yaşam memnuniyeti arasındaki ilişkiyi incelenirken; Çopur ve diğerleri kaynakların yeterliği algısı ve yaşam memnuniyeti arasındaki ilişkiyi ortaya koymaya çalışılmıştır. Güler ve Emeç (2006) ise “Yaşam Memnuniyeti ve Akademik Başarıda İyimserlik Etkisi” adlı çalışmalarında yaşam memnuniyeti ile akademik başarıda iyimserlik etkisini karşılaştırmışlardır. Türkiye’de yaşam memnuniyeti konusuna ilişkin gerçekleştirilen en kapsamlı çalışma

ise Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından 2003 yılından bu yana düzenli olarak gerçekleştirilen ve içeriği genişletilerek uygulanmaya başlanan Yaşam Memnuniyeti Araştırması² olup Türkiye İstatistik Kurumu'nun toplumsal içerikli ve aynı zamanda öznel öğeler içeren ilk araştırması olma özelliğini taşımaktadır. TÜİK tarafından gerçekleştirilen ve 2016 yılına ait yaşam memnuniyeti araştırmasında ortaya çıkan sonuçlara göre; kendilerini en çok sağlıklı olmanın mutlu ettiğini ifade eden bireylerin oranı %72,1 olarak ortaya çıkarken, bunu sırasıyla; %14,6 ile sevgi, %7 ile başarı, %3,2 ile para, %2,3 ile iş ve %0,8 ile diğer değerler takip etmiştir (TÜİK, 2016).

2.2. Kişilik Özellikleri

“Kişilik, bireyin bütün özelliklerini yansıtan ve onu diğerlerinden ayırarak kendine özü kılan özellikler bütünü olarak tanımlanabilir. Bir başka yönden kişilik bireyi kendisi yapan özellikler toplamı olarak da karşımıza çıkabilmektedir.” (Tutar, 2013). Zaman içerisinde kişilik özelliklerini ölçmek için birçok kişilik envanteri ve model geliştirilmiş ve kişilik teorilerine ilişkin de pek çok çalışma yapılmıştır. Yapılan çalışmalar sonrasında kişilik tipi ile ilgili karşımıza çıkan şu tanım tarafımızca uygun görülmüştür; “Bireyleri ve bireylerin neyi neden yaptıklarını anlamayı sağlayan, bireyin kendine göre tercihlerindeki doğal eğilimlerini anlamayı sağlayan olağanüstü bir sistemdir.” (Balkıs, 2003)

İlgili literatür incelendiğinde kişilik özelliklerinin pek çok araştırmacı tarafından farklı biçimde ele alındığı görülmektedir. Ayrıca kişilik özellikleri araştırmacılar tarafından çeşitli modeller oluşturularak özelliklerine göre incelenmiştir. Örgütsel davranış alanı içinde yer alan çalışmalarda A ve B tipi kişilik sınıflandırması en çok kabul gören sınıflandırmalardan biridir. Bu çalışmada da A tipi ve B tipi kişilik sınıflandırmasından faydalanılmıştır. A ve B tipi kişilik yapıları literatüre Meyer Friedman ve Rosenman tarafından kazandırılmıştır. Friedman ve Rosenman kronik kalp hastaları üzerine yaptıkları araştırmalarda riske grubunda yer alan bireyleri incelemiş ve kişilik özelliklerine göre iki sınıfa ayırmışlardır. Friedman ve Rosenman, insanların tamamen saf bir şekilde A tipi ya da B tipi olamayacağını, bunun yerine bu iki tipten birine karşı daha fazla eğilimli olabileceklerini ifade etmişlerdir (Durna, 2005). Ayrıca bazı işlerin A tipi kişiliğe, bazı işlerin ise B tipi kişiliğe daha uygun olduğu görülmektedir.

A tipi kişilik özellikleri gösteren bireyler; aşırı rekabetçi, sabırsız, kendisini işine adanmış ve zamana karşı duyarlıdır. Bu özelliklere sahip kişilerin strese dirençlerinin az olduğu ve normal durumlarda bile stres içerisinde olabildikleri belirtilmektedir (Lelord and Andre 1996). A tipi kişilik özelliğine sahip bireyler zaman baskısından hoşlanır ve aceleci tavır takınarak kendini sürekli bir şeyler yapmak zorunda hissederler. Bu tipteki kişilerin zamanını çok iyi yönettiği söylenemez (Aytaç, 2002). A tipi bireylerin davranış biçimlerine ait temel özellikler ise şu şekilde sıralanmıştır (Baltaş ve Baltaş, 2000, akt. Durna, 2005); Hareketlilik, dürtü ve ihtiras, rekabet, saldırganlık ve düşmanlık, tek açılı kişilik. Yukarıda da değinildiği gibi özellikle stresle alakalı yapılan çalışmalarda A tipi kişilik ile ilişkinin sıkça sorgulandığı gözlemlenmektedir. Ayrıca tükenmişlikle de ilişkisi çalışmalarda incelenmiş ve aralarındaki ilişkiye dikkat çekilmiştir.

B tipi kişilik özellikleri gösteren bireyler ise A tipi kişilik özelliği gösteren bireylerden farklı olarak daha sakin, daha dengeli ve daha rahat bir yaşam biçimi benimsemişlerdir. B tipi kişilik özelliğine sahip bireyler, daha az rekabetçi, işine kendisini daha az adayan kararlı ve kendini daha fazla güven içinde hisseden kişilerdir. B tipi kişilik özelliğine sahip bireyler mükemmeliyetçi değildirler, kolay sinirlenmeyen, aşırı hırslı olmayan, daha uysal kişilerdir (Durna, 2005). Ayrıca bu tip kişilik özelliği gösteren kişiler, heyecana ve telaşa kapılmayan, sakin ve zamanı rahat kullanan özellikler sergilemektedir (Yurtsever, 2009). Yaptıkları işten zevk alan, esnek ve kendinden emin bireyler olma özelliği gösterirler. B tipi kişiliğin yönetici kadrolarda daha başarılı olduğunu beyan eden çalışmalarda literatürde mevcuttur.

² Yaşam memnuniyeti araştırması bireylerin genel mutluluk algısını, toplumsal değer yargılarını, temel yaşam alanlarındaki genel memnuniyetini ve kamu hizmetlerinden memnuniyetini ölçmek, memnuniyet düzeylerinin zaman içindeki değişimini takip etmek amacıyla, 2003 yılından itibaren düzenli olarak gerçekleştirilmektedir. Kapsamı, soru çeşitliliği ve her yıl düzenli olarak değerlendirilmesi ve geçerliliğinin genişletilmesi nedeniyle söz konusu araştırmasının literatürde bir muadili bulunmamaktadır (TÜİK, 2016).

Tablo 1. A ve B Tipi Kişilik Özelliği

A Tipi Kişilik Özelliği	B Tipi Kişilik Özelliği
Daima eylem halindedirler.	Zamanla ilgileri pek yoktur.
Hızlı yürürler.	Sabırlıdırlar.
Hızlı yerler.	Övünmekten hoşlanmazlar.
Hızlı konuşurlar.	Oyunları ve sporları kazanmak için değil eğlenmek için yaparlar.
Sabırsızdırlar.	İçleri rahat bir şekilde dinlenirler.
Bir anda iki şey yaparlar.	İşi hemen bitirme baskısı altında değildirler.
Boş zamanları pek yoktur.	Yumuşak başlıdırlar.
Sayılar karşı saplantılıdırlar.	İçleri rahat bir şekilde dinlenirler.
Sayılarla başarıyı ölçme eğilimindedirler.	Asla acele etmezler.
Agresiftirler.	
Rekabetçidirler.	
Sürekli zaman baskısı altındadırlar.	

Kaynak: Luthans 1995, akt. Durna, 2005.

Literatüre bakıldığında A ve B tipi kişilik özellikleri gösteren bireylerin davranış ve yönelimleri üzerine çalışmalar görülmektedir. Yaşam tatmininin kişilik özellikleri açısından farklılık gösterip göstermediği ise bu çalışmanın inceleme konusudur.

3.YÖNTEM

Araştırmanın yöntem bölümünde araştırmanın amacı, araştırmanın gerçekleştirildiği örneklemin özellikleri ve veri toplama yöntemine ait bilgilere yer verilmektedir.

3.1.Araştırmanın Amacı

Araştırma, yaşam memnuniyetinin kişilik özellikleri (A ve B Tipi) açısından incelemek ve kişilerin yaşam memnuniyetlerinin kişilik özellikleri bakımından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Ayrıca bu araştırma cevap aranan sorular şu şekilde sıralanabilir:

1. Kişilik özelliklerine (A-B tipi) göre genel olarak kamu hizmetlerinden memnuniyet hangi düzeydedir?
2. Mutluluk kaynağı olan değerler kişilik özelliklerine göre değişmekte midir?

Bu bağlamda, bu araştırma Türkiye’de, bir kamu üniversitesinde öğrenim görmekte olan öğrenciler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma konusuna ilişkin yapılan literatür taramasında, kişilik özellikleri ile yaşam memnuniyetinin birlikte ele alındığı yeterli sayıda çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu yönüyle araştırmanın hem literatüre hem de bu alanda çalışan akademisyen ve uygulamacılara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

3.2. Araştırmanın Örneklemini ve Veri Toplama

Araştırmanın örneklemini bir kamu üniversitesinde öğrenim görmekte olan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri kolayda örnekleme yöntemi ile gönüllülük esasına göre belirlenen 330 öğrenciden yüz yüze anket yardımıyla elde edilmiştir. Öğrencilere doldurması için verilen anket formlarından 330’si geri dönmüş ve bunların 6’sı çeşitli eksiklikler ve ciddiyetten uzak doldurulduğu gerekçesiyle değerlendirme dışı tutulmuştur. Toplam 324 anket formu değerlendirmeye alınmıştır. Araştırma örneklemini niceliksel olarak, istatistikî analizler için yeterli büyüklükte olduğu, ölçeklerdeki ifadelerin doğru anlaşıldığı ve araştırmaya katılanların cevaplarını, gerçeğe uygun biçimde verdikleri varsayılmıştır.

Araştırmanın bulguları, örneklem ve soru formundaki ifadelerle, araştırmada ileri sürülen her tür yorum; araştırmaya katılanlarla, veri toplama aracıyla ve söz konusu üniversitede öğrenim göre öğrencilerden kendilerine ulaşılanlarla sınırlıdır.

4. VERİ ANALİZİ VE BULGULAR

Bu bölümde, araştırma kapsamında istatistiksel analize tabi tutulan verilerle ilgili bulgulara yer verilmektedir.

4.1. Demografik Özellikler

Araştırma kapsamında yer alan 324 katılımcıya ait özellikler Tablo 2'de sunulmuş ve katılımcıların demografik özellikleri değerlendirilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Özellikler	Seçenekler	Frekans	%
Cinsiyet	Kadın	111	34,3
	Erkek	213	65,7
Yaş	17-19	83	25,6
	20-22	167	51,5
	23 ve üzeri	74	22,8
Fakülte	Siyasal Bilgiler	40	12,3
	İşletme	77	23,8
	Mühendislik	47	14,5
	Fen-Edebiyat	65	20,1
	Teknoloji	49	15,1
	Spor Bilimleri	46	14,2

Katılımcıların demografik özellikleri değerlendirildiğinde, araştırmanın %65,7'sini erkek, %34,3'ünü kadın öğrenciler oluşturmaktadır. Katılımcılar yaşları bakımından incelendiğinde yaklaşık yarısının (% 51,5) 20-22 yaş aralığında olduğu, 17-19 (%25,6) ve 23 ve üzeri (%22,8) yaş aralığında olan katılımcıların ise birbirine yakın olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri fakülteler değerlendirildiğinde ise işletme fakültesi (% 23,8) ve fen-edebiyat fakültesi (%20,5) öğrencilerinin ön plana çıktığı görülmektedir.

4.2. Genel Olarak Kamu Hizmetlerinden Memnuniyet

Katılımcıların genel olarak kamu hizmetlerinden memnuniyet düzeylerini belirlemek amacıyla aşağıda yer alan altı farklı kamu hizmetini değerlendirmeleri istenmiştir. Söz konusu kamu hizmetlerinden memnuniyet düzeylerine ait bulgular Tablo 3'te değerlendirilmiştir.

Tablo 3. Kişilik Özelliklerine Göre Genel Olarak Kamu Hizmetlerinden Memnuniyet

A Tipi Kişilik Özelliği					Kamu Hizmetleri	B Tipi Kişilik Özelliği				
Son Derece Memnunum	Memnunum	Ne Memnunum Ne De Memnun Değilim	Memnun Değilim	Hiç Memnun Değilim		Hiç Memnun Değilim	Memnun Değilim	Ne Memnunum Ne De Memnun Değilim	Memnunum	Son Derece Memnunum
%						%				
6,9	31,4	38,7	2,7	5,9	Sosyal Güvenlik Kurumu Hizmetleri	10,8	1,7	6,7	34,2	6,7
8,8	33,8	27	8,6	11,8	Sağlık Hizmetleri	9,2	3,3	6,7	30,8	10
6,4	19,6	23	1,1	29,9	Eğitim Hizmetleri	31,7	20	6,7	25,8	5,8
4,9	20,1	32,8	2,5	19,6	Adli Hizmetler	19,2	0,8	8,3	27,5	4,2
6,9	34,3	34,8	4,7	9,3	Asayiş Hizmetleri	16,7	5,8	6,7	32,5	8,3
7,4	44,6	24	5,2	8,8	Ulaştırma Hizmetleri	10,8	0,8	4,2	41,7	12,5

Elde edilen bulgular dikkate alındığında hem A tipi (%42,6) hem de B tipi (%40,7) kişilik özelliğine sahip katılımcıların genel olarak sağlık hizmetlerinden memnun oldukları ve memnuniyet düzeylerinin de bir birine oldukça yakın olduğu görülmektedir. Ulaştırma hizmetlerine yönelik genel memnuniyet düzeyleri değerlendirildiğinde ise her iki kişilik tipine sahip olan katılımcıların da memnun olduklarını ifade ettikleri görülmekte iken eğitim hizmetlerine yönelik memnuniyet düzeylerine verdikleri cevaplarda memnun olmadıklarını belirttikleri ortaya çıkmıştır. Asayiş hizmetleri dikkate alındığında A tipi kişilik özelliğine sahip katılımcıların memnuniyet konusunda kararsız oldukları (ne memnun ne de memnun değil) B tipi kişiliğe sahip olanların ise memnun olduklarını belirttikleri görülmektedir. Eğitim hizmetlerine yönelik memnuniyet düzeyleri söz konusu olduğunda ise hem A tipi (%51) hem de B tipi (%51,7) kişilik özelliğine sahip katılımcıların genel olarak sağlık hizmetlerinden memnun olmadıkları memnuniyet düzeylerinin de bir birine oldukça yakın olduğu görülmektedir.

4.3. Mutluluk Kaynağı Olan Değerler

Araştırmada katılımcıların mutluluk kaynağı olarak gördükleri değerlerin ne oldukları Tablo 4'te belirtilen seçenekler yardımı ile sorulmuş ve belirlemek amacıyla aşağıda yer alan seçenekler sunulmuş ve elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo 4. Kişilik Özelliklerine Göre Mutluluk Kaynağı Olan Değerler

A Tipi Kişilik Özelliği			Değerler	B Tipi Kişilik Özelliği		
Cevaplar		Cevaplayıcıların %'si		Cevaplar		Cevaplayıcıların %'si
f	%			f	%	
169	24,2	82,8	Sağlık	95	25,1	79,2
122	17,5	59,8	Sevgi	90	23,8	75
172	24,6	84,3	Başarı	85	22,5	70,8
141	20,2	69,1	Para	56	14,8	46,7
88	12,6	43,1	İş	47	12,4	39,2
7	1	3,4	Diğer	5	1,3	4,2
699	100	342,6	Toplam	378	100	315

Tablo 2'de yer alan bulgular değerlendirildiğinde; A tipi kişilik yapısına sahip olan katılımcılar mutluluk kaynağı olarak sırasıyla başarı, sağlık ve parayı görürken, B tipi kişilik özelliğine sahip olan katılımcılar mutluluk kaynağı olarak sırasıyla sağlık, sevgi ve başarıyı ise gördüklerini ifade etmektedir. Katılımcıların "Diğer" seçeneğine verdikleri cevaplarda B tipi kişilik özelliğine sahip bireylerde "aile" mutluluk kaynağı olarak görülen değerlerde ön plana çıkarken A tipi kişilik özelliğine sahip bireylerde "güvenlik" mutluluk kaynağı olarak görülen değer olarak ortaya çıkmaktadır.

4.3. Yaşam Memnuniyetine Yönelik İfadeler

Bu araştırmada, yaşam memnuniyetini ölçmek amacıyla Lavalley ve diğerleri (2007) tarafından geliştirilen ve Türkçe uyarlaması Akın ve Yalnız (2015) tarafından yapılan "Yaşam Memnuniyeti Ölçeği" kullanılmıştır.

Katılımcıların yaşam memnuniyetlerine yönelik ifadelere verdikleri cevapların dağılımları ve ortalamaları Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Yaşam Memnuniyetine Yönelik İfadelerin Dağılımı

Yaşam Memnuniyeti	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılmıyorum Ne de Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ortalama
	%					
İdeallerime yakın bir yaşantım vardır.	11,1	18,5	27,8	33,3	9,3	3,11
Yaşam koşullarım mükemmeldir.	6,2	22,2	37,7	28,7	5,2	3,05
Yaşamımdan memnunum.	5,2	10,5	19,8	46,0	18,5	3,62
Şimdiye kadar yaşamdan istediğim önemli şeylere sahip oldum.	5,2	18,2	34,9	32,1	9,6	3,23
Tekrar dünyaya gelsem hayatımdaki hemen hemen hiçbir şeyi değiştirmezdim.	19,8	24,1	27,8	20,1	8,3	2,73

Tablo 5'te yer alan ve katılımcıların yaşam memnuniyetlerini ölçmek amacıyla yöneltilen ifadelerin ortalamaları değerlendirildiğinde, katılımcıların yaşam memnuniyetleri açısından kararsız olduklarını göstermektedir. Yaşam memnuniyeti ölçeğini oluşturan ifadeler arasında katılımcıların tekrar dünyaya gelse hayatındaki hemen hemen çok şeyi değiştirebilmek istedikleri bulgusu dikkat çekmektedir.

4.4. Kişilik Özelliklerine Yönelik İfadeler

Bu araştırmada daha önce Aktaş, 2001; Erdoğan ve Zengin, 2012 tarafından kullanılan Bortner derecelendirme ölçeğinin kısa formu (Short Form of Bortner Rating Scale) (SFBRSS) kullanılmıştır. Söz konusu ölçeğin kısa formu likert tipi (8 dereceli) bir ölçektir. İki zıt kutuplu 7 ifadeden oluşur. Ölçek sonucu elde edilen toplam puan 3 ile çarpılarak değerlendirme yapılmaktadır (En yüksek puan 168 en düşük puan 21'dir). Katılımcının puanı 100 'den fazla ise A Tipi kişilik, 100'den az ise katılımcının B Tipi kişilik olduğuna karar verilir (Aktaş, 2001).

Katılımcıların kişilik özelliklerine yönelik ifadelerle verdikleri cevapların dağılımları ve ortalamaları Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Kişilik Ölçeğinde Yer Alan İfadelerin Ortalama Ve Standart Sapma Değerleri

İfadeler	Ortalama	Standart Sapma	Ortalamanın Standart Hatası	İfadeler
Randevular konusunda titiz davranmam (kıyafet, zamanlama vb.).	6,09	2,044	,114	Randevular konusunda titiz davranırım (kıyafet, zamanlama vb.).
Rekabetçi bir yapım yoktur.	5,10	2,142	,119	Rekabetçi bir yapım vardır.
Önemli bir işim olsa bile kendimi zaman baskısı altında hissetmem.	4,79	2,263	,126	Önemli bir işim olmasa bile kendimi zaman baskısı altında hissederim.
Aynı anda tek bir işe odaklanırım.	5,31	2,043	,113	Aynı anda birçok işi yürütmeyi denerim.
Çoğu durumda yavaş hareket ederim (yemek, yürümek vb.).	4,78	2,258	,127	Çoğu durumda aceleci davranırım (yemek, yürümek vb.).
Duygularımı ifade etmekten çekinmem (duygularımı saklamam).	4,94	2,242	,126	Duygularımı ifade etmekten çekinirim (duygularımı saklarım).
İş dışında ilgilendiğim çok fazla şey vardır.	4,82	2,258	,125	İş dışında ilgilendiğim çok az şey vardır.

Bortner'in Derecelendirme ölçeğinde yer alan iki uçlu, 7 ifadeden oluşan soru formu 8 dereceli bir ölçektir ve ölçeğin orta noktası ise 4.50'dir. Katılımcıların verdikleri cevapların ortalaması incelendiğinde "Randevular konusunda titiz davranmam (kıyafet, zamanlama vb.)" ifadesi dışında kalan ifadelerin genel olarak orta noktaya oldukça yakın olduğu ve ifadelerin genel olarak 4 ile 5 arasında ya da 5 civarında bir ortalama değer aldığı görülmektedir. Söz konusu ortalama değerler ışığında genel olarak düşünüldüğünde araştırmalara katılan öğrencileri ne uç noktada B Tipi kişilik ne de uç noktada A Tipi kişilik özelliği taşıdığı söylenebilir.

4.5. Yaşam Memnuniyeti ve Kişilik Özelliklerinin Ortalama, Standart Sapma ve Güvenilirlik Değerleri Açısından İncelenmesi

Katılımcıların yaşam memnuniyetlerine yönelik ortalama, standart sapma ve güvenilirlik değerleri incelenmiş ve Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. Yaşam Memnuniyeti ve Kişilik Özelliklerine Ait Ortalama, Standart Sapma ve Güvenilirlik Değerleri

Ölçek	Ortalama	Standart Sapma	Ortalamanın Standart Hatası	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
Yaşam Memnuniyeti	3,15	,728	,041	,712	5
Kişilik Özellikleri	5,12	,996	,055	,706	7

Tablo 7'de yer alan bulgular değerlendirildiğinde, katılımcıların yaşam memnuniyeti ortalamasının 3,15 olduğundan yaşama memnuniyetleri açısından kararsızlığa işaret ettiği görülmektedir. Katılımcıların kişilik özelliklerine ait ortalamaları değerlendirildiğinde, kişilik özelliği ölçeğine verilen cevapların ortalamasının 5,12 olması, araştırmaya katılan öğrencilerin ne uç noktada A Tipi kişilik özelliklerine ne de B Tipi kişilik özelliklerine daha yakın olduklarını ifade etmektedir. Fakat söz konusu ölçeğin orta noktasının 4.50 olduğu düşünülürse katılımcıların kişilik özelliklerinin daha çok A Tipine yakın olduğu ileri sürülebilir.

Yaşam memnuniyeti ve kişilik özellikleri ölçeğine ait güvenilirlik katsayıları (Cronbach's alpha) 0,70'in üzerinde hesaplandığından ölçeğin iç tutarlılığının kabul edilebilir düzeyde olduğu görülmektedir (Özdamar,2004).

4.5.Yaşam Memnuniyetinin Kişilik Özellikleri Açısından Karşılaştırılması

Yaşam memnuniyetinin kişilik özellikleri açısından farklı olup olmadığını ortaya koymak amacıyla Bağımsız Örneklem t-Testi ile yapılan karşılaştırmalara ait sonuçlar Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8. Yaşam Memnuniyetinin Kişilik Özellikleri Açısından Karşılaştırılması - Bağımsız Örneklem t-Testi

Boyutlar	Kişilik Özelliği	N	Ortalama	Standart Sapma	Ortalamanın Standart Hatası	t	sd.	p
Yaşam Memnuniyeti	A Tipi Kişilik	204	3,24	,724	,051	3,112	322	,002
	B Tipi Kişilik	120	2,99	,708	,065			

Tablo 8'de yer alan bulgular A tipi kişiliğe sahip öğrenciler ile B tipi kişiliğe sahip katılımcıların yaşam memnuniyeti ölçeğine verdikleri cevapların ortalamalarının birbirinden farklı olduğu görülmektedir. A tipi kişiliğe sahip katılımcıların yaşam memnuniyeti ortalamalarının B tipi kişiliğe sahip öğrencilere görece daha yüksek olduğu ve ortalamalar arasındaki bu farkın istatistiki açıdan anlamlı olduğu bulgusuna ulaşılmıştır ($p < 0,005$).

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Yaşam memnuniyetinin kişilik özellikleri (A ve B Tipi) açısından incelemek amacıyla gerçekleştirilen bu araştırma, Türkiye’de, bir kamu üniversitesinde öğrenim görmekte olan öğrenciler üzerinde araştırma yapılmış ve yaşam memnuniyetinin kişilik özellikleri açısından farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir. Yaşam memnuniyetinin kişilik özellikleri açısından fark olup olmadığını belirlemek için gerçekleştirilen Bağımsız Örneklem t-Testi sonuçları A tipi kişiliğe sahip öğrenciler ile B tipi kişiliğe sahip katılımcıların yaşam memnuniyeti ölçeğine verdikleri cevapların ortalamalarının birbirinden farklı olduğunu göstermektedir. A tipi kişiliğe sahip katılımcıların yaşam memnuniyeti ortalamalarının B tipi kişiliğe sahip yaşam memnuniyeti ortalamalarına görece daha yüksek olduğu ve ortalamalar arasındaki bu farkın istatistiki açıdan anlamlı olduğu araştırma sonucunda ortaya konulmuştur ($p>0,005$).

Katılımcıların kişilik özelliklerine ait ortalamaları değerlendirildiğinde, kişilik özelliği ölçeğine verilen cevapların ortamasının 5,12 olması, araştırmaya katılan öğrencilerin ne uç noktada A Tipi kişilik özelliklerine ne de B Tipi kişilik özelliklerine daha yakın olduklarını ifade etmektedir. Sonuçlar, katılımcıların kişilik özellikleri ölçeğindeki her bir ifadeye verdikleri cevapların ortalaması açısından değerlendirildiğinde ise “Randevular konusunda titiz davranmam (kıyafet, zamanlama vb.)” ifadesi dışında kalan ifadelerin genel olarak orta noktaya oldukça yakın olduğu ve ifadelerin genel olarak 4 ile 5 arasında ya da 5 civarında bir ortalama değer aldığını gösterdiğinden araştırmaya katılan öğrencileri ne uç noktada B Tipi kişilik ne de uç noktada A Tipi kişilik özelliği taşıdığını ortaya koymaktadır. Söz konusu ölçeğin orta noktasının 4.50 olduğu düşünüldüğünde hem her bir ifadeye verilen cevapların ortalamaları hem de ölçeğin genel ortalaması açısından sonuçlar, öğrencilerin kişilik özelliklerinin daha çok A Tipine yakın olduğunun ileri sürülmesine olanak sağlamaktadır. Diğer bir taraftan öğrencilerin yaşam memnuniyeti ortalamaları ($X= 3,15$) değerlendirildiğinde ise araştırmanın sonuçları, öğrencilerin yaşam memnuniyeti açısından kararsız olduklarına işaret etmektedir.

Araştırmada kişilik özelliklerine (A-B tipi) göre genel olarak kamu hizmetlerinden memnuniyet düzeyleri değerlendirmesi sonucunda hem A tipi hem de B tipi kişilik özelliğine sahip katılımcıların genel olarak sağlık hizmetlerinden memnun olduklarını ortaya koymaktadır. Her iki kişilik özelliğine sahip olan katılımcılar ulaştırma hizmetlerinden memnunken eğitim hizmetlerinden ise memnun olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca asayiş hizmetleri dikkate alındığında A tipi kişilik özelliğine sahip katılımcıların memnuniyet konusunda kararsız oldukları (ne memnun ne de memnun değil) B tipi kişiliğe sahip olanların ise memnun oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Diğer taraftan her iki kişilik özelliğine sahip olan katılımcılarında eğitim hizmetlerine memnun olmadıkları ve memnuniyet düzeylerinin de bir birine oldukça yakın olduğu ortaya çıkmıştır.

Mutluluk kaynağı olan değerlerin kişilik özelliklerine göre incelenmesi sonucunda A tipi kişilik yapısına sahip olan katılımcılar mutluluk kaynağı olarak sırasıyla başarı, sağlık ve parayı görürken, B tipi kişilik özelliğine sahip olan katılımcılar mutluluk kaynağı olarak sırasıyla sağlık, sevgi ve başarıyı ise gördüklerini ortaya çıkmıştır.

Gelecek Çalışmalar İçin Öneriler

Araştırma konusuna ilişkin yapılan literatür taramasında kişilik özellikleri ile yaşam memnuniyetinin birlikte ele alındığı yeterli sayıda çalışmaya rastlanılmadığından araştırmanın bu yönüyle hem literatüre hem de bu alanda çalışan akademisyen ve uygulamacılara önemli bir katkısının olacağı ve açıdan önem arz ettiği düşünülmektedir. Bu nedenle gelecekte gerçekleştirilecek çalışmalarda şu noktalara dikkat edilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir:

- Araştırma bulguları genel olarak değerlendirildiğinde ileride gerçekleştirilecek çalışmalarda yaşam memnuniyeti ve kişilik özellikleri çalışmalarının daha derin bir şekilde incelenmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir. Hem kişilik özelliklerini hem de yaşam memnuniyetini etkileyebilecek cinsiyet, gelir durumu, eğitim durumu gibi sosyo-ekonomik değişkenlerin de dahil edildiği çalışmaların gerçekleştirilmesi gelecek çalışmalar açısından önem arz etmektedir.

• Araştırmada kamu hizmetlerinden memnuniyet konusu genel bir çerçevede ele alındığından gelecekte yapılacak çalışmalarda söz konusu memnuniyet değerlendirmesinin daha derinlemesine incelenmesi faydalı olabilir. Ayrıca bu çalışmada mutluluk kaynağı olarak görülen değerler sınırlandırılmış olup katılımcıların belirlenmiş seçecekler arasından seçim yapmaları istenmiştir. İleriki çalışmalarda mutluluk kaynağı olarak görülen değerler açık uçlu sorular yardımıyla sorularak farklı cevapların alınmasına yardımcı olabilir.

• Bu çalışmada bir kamu üniversitesinde eğitim gören öğrencilerin araştırmanın örneklemini oluşturması ve örneklem seçme yöntemi olarak kolayda örnekleme yönteminin seçilmiş olması sonuçların genellemesi açısından birer kısıt olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle gerçekleştirilecek çalışmalarda diğer örnekleme yöntemlerinin de ve özellikle olasılığa dayalı örnekleme yöntemlerinin kullanımının daha uygun olabileceği düşünülmektedir.

• Bu çalışmada nicel bir araştırma deseni kullanıldığından veri toplama yöntemi olarak yüz yüze anketten yararlanılmıştır. Gelecekte yapılacak çalışmalarda konunun daha kapsamlı ele alınması için nitel araştırma desenlerine de yer verilmesi mülakat, odak grup gibi veri toplama yöntemleriyle hem nitel hem de nicel çalışmaların bir arada kullanıldığı karma çalışmaların gerçekleştirilmesi hem de bu alanda çalışan akademisyen ve araştırmacılara hem de uygulamacılara fayda sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- Akın, A. ve Yalnız, A. (2015) Yaşam Tatmini Ölçeği (YMÖ) Türkçe Formu: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Yaz, Cilt:14 Sayı:54* (95-102).
- Aktaş, A. M.(2001) Bir Kamu Kuruluşunun Üst Düzey Yöneticilerinin İş Stresi ve Kişilik Özellikleri. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, (8.56):26-42.*
- Aytaç, T. (2002) Eğitim ve Yönetimde Yeni Yaklaşımlar Zaman Yönetimi”, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, Temmuz, <http://yayim.meb.gov.tr/yayimler/sayi29/aytac.htm>, 24. 05. 2003.*
- Balkıs, M. (2006) Üniversite Öğrencilerinin Düşünme Stilleri İle Kişilik Tipleri Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.*
- Baltaş, Acar ve Baltas, Z. (2000) *Stres ve Başa Çıkma Yolları*, 20. Baskı, İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Çopur, Z., Çiçek, B., ve Pekmezci, P. (2015) Kaynakların Yeterliği Algısı Ve Yaşam Tatmini Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Sosyolojik Araştırmalar E-Dergisi. ss.1-15.*
- Dayhoff, S.A. (2000) *Diagonally-Parked in a Parallel Universe. Working Through Social, Anxiety.* New Mexico: Effectiveness-Plus Publications.
- Durna, U. (2005) A Tipi Ve B Tipi Kişilik Yapıları Ve Bu Kişilik Yapılarını Etkileyen Faktörlerle İlgili Bir Araştırma, *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt: 19, Sayı: 1.*
- Erdoğan. Ç, ve Zengin, B. (2012) “Turizm Lisans Öğrencilerinin A ve B Tipi Kişilik Özelliklerine Göre Mesleki Yönelimlerinin Belirlenmesi: Sakarya Üniversitesi Örneği”, XI. Geleneksel Turizm Paneli, 16 Nisan, Sakarya.
- Güler, B. K., ve Emeç, H. (2006), Yaşam Memnuniyeti ve Akademik Başarıda İyimserlik Etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2 (21), 129-149.*
- Karatekin, H. (2013) Benlik Yapılarına Göre Başa Çıkma Stratejileri Ve Yaşam Doyumunun İncelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara.*
- Kurt, G., Beyaztaş, F.Y., ve Erkol, Z. (2010) Yaşlıların Sorunları ve Yaşam Memnuniyeti. *Adli Tıp Dergisi, 24 (2.)*

- Lelord, F. ve Andre, C. (1996) *Zor Kişilikler"le Yaşamak (Çev. R. Madenci)*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Luthans, F. (1995) *Organizational Behavior*, 7. Baskı, İstanbul: Literatür Yayınları.
- Özdamar, K. (2004) *Paket Programlarla İstatistiksel Veri Analizi*, Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- Peterson, C., Park, N. ve M. E. P. Seligman (2005). Orientations To Happiness And Life Satisfaction: The Full Life Versus The Empty Life. *Journal of Happiness Studies*,6,25-41.
- Tutar, H., (2013) *Davranış Bilimleri Kavramlar ve Kuramlar*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu)(2016). <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24641> (Erişim Tarihi: 20.12.2015).
- Tümlü, G.Ü, ve Reçepoğlu, E. (2013) Üniversite Akademik Personelinin Psikolojik Dayanıklılık ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişki. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 3(3), 205-213.
- Veenhoven, R. (1996) "The Study Of Life Satisfaction". Saris, W.E., Veenhoven, R., Scherpenzeel, A.C. & Bunting B. (eds) 'A comparative study of satisfaction with life in Europe. Eötvös University Press, 11-48.
- Yurtsever, H. (2009). Kişilik Özelliklerinin Stres Düzeyine Etkisi Ve Stresle Başa Çıkma Yolları: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İzmir.